

ЕКОЛОГО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОХОРОНИ УЗБЕРЕЖЖЯ ЧОРНОГО МОРЯ

На сьогоднішній день забудова узбережжя Чорного моря Одеси стала гострою проблемою. Це обумовлено великою кількістю факторів, які погано впливають на стан навколишнього середовища та життя населення.

Будівництво на прибережних захисних смугах проводиться з додержанням умов, які закріплені в чинному законодавстві та безпосередньо впливають на стан водних об'єктів. Водним кодексом України чітко зазначено, що землі прибережних захисних смуг перебувають у державній та комунальній власності та можуть надаватися в користування лише для цілей, визначених цим кодексом, а саме дія будівництва військових та інших оборонних об'єктів, об'єктів, що виробляють енергію за рахунок використання енергії вітру, сонця і хвиль, об'єктів постачання, розподілу, передачі (транспортування) енергії, а також санаторіїв, дитячих оздоровчих таборів та інших лікувально-оздоровчих закладів з обов'язковим централізованим водопостачанням і каналізацією, гідротехнічних, гідрометричних та лінійних споруд [1]. Також Законом України «Про внесення змін до Водного і Земельного кодексу щодо прибережних захисних смуг» уточнюється, що прибережні захисні смуги встановлюються за окремими проектами землеустрою з установленою в них пляжною зоною [2].

Згідно з чинним законодавством громадяни України і органи влади повинні здійснювати діяльність, дотримуючись вимог екологічної безпеки, раціонально використовувати природні ресурси, підтримувати нормальний стан Чорного моря та прибережних смуг. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського та Чорного морів» визначає вимоги щодо будівництва на узбережжі. За рішенням Кабінету Міністрів України розробляються схеми планування. В них зазначається склад, зміст, порядок розроблення таких схем [3]. Але потрібно зазначити, що останнім часом відбувається незаконне будівництво прибережних смуг морів, що є однією з основних причин значної забудови узбережжя. Це відбувається через самовільне зайняття прибережних територій, будівництво без схем планування, дозволів відповідних органів та іншої документації. Також встановлені неправомірні рішення судів в справах про набуття майнових прав на пляжні та рекреаційні зони.

В Одесі було зафіксовано багато випадків того, що будівництво на узбережжі спричиняє численні зсуви. Це природне явище, яке потребує особливої уваги. Можна навести приклад такого випадку в 2006 році. Це відбулося у північній околиці Одеси, на території села Фонтанка. Величезні маси ґрунту сповзли в сторону моря разом з частиною вулиці Лесі Українки та частиною електро опорного спорудження. Ця територія перебувала у володінні приватного інвестора, який за договором оренди придбав її та на якій проводив будівничі роботи. Місцева влада повинна була провести берегоукріплювальні заходи, але цей обов'язок належить до приватного інвестора за договором оренди. Жителі намагались через суд розірвати договір оренди через те, що укріплення схилу не було зроблено, але суд відмовив тому, що в договорі не зазначені строки проведення цих робіт. Окрім того власники підприємств, що ведуть будівельні роботи зазвичай відгороджують ділянку, проте в законодавстві зазначено, що до узбережжя Чорного моря забезпечується безперешкодний і безоплатний доступ громадян для загального водокористування. Тому забудова пляжної зони прибережних смуг об'єктами господарської діяльності перешкоджає доступу громадян до водного басейну і це не дає змогу реалізовувати права населення, що є правопорушенням.

Сучасний екологічний стан Чорного моря і прибережних смуг є незадовільним. Промислові підприємства та підприємства комунально-побутового господарства, що розташовані на узбережжі, систематично скидають шкідливі речовини у Чорне море. Споруди, призначені для очищення та фільтрації відходів, не спроможні охопити той обсяг роботи, який на них покладено. Майже 2,6 тис. кілометрів берегової лінії зазнають негативного впливу від площинного змиву та ерозії. Це призводить до непридатності територій для містобудування та розвитку туризму і негативно впливає на стан прибережних екосистем [4]. Будівництво на узбережжі спричиняє руйнування морського берега та неможливість подальшого розвитку геологічних процесів.

Законодавці затвердили Загальнодержавну програму охорони та відтворення довкілля Чорного моря [5]. Жителі міста Одеси, Одеської області, громадяни України, які відпочивають на узбережжі Чорного моря та користуються водними ресурсами, повинні дотримуватися цієї програми, поліпшити рівень стану берегів та Чорного моря в цілому за допомогою наступних заходів: зменшити обсяг забруднень, запобігти скиданню стічних вод житлово-комунальних підприємств, підприємств промисловості, запобігти будівництву приватних підприємств на прибережних зонах, вчинити заходи для покращення стану берегів, для укріплення схилів, забезпечити належне виконання робіт, спрямованих на очищення водних об'єктів, узбережжя та всієї акваторії Чорного моря та не допустити погіршення в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Водний кодекс України : від 6 черв. 1995 р, № 214/95 // Відомості Верховної Ради України, — 1995. — 24, — Ст. 190,
2. Про внесення змін до Водного і Земельного кодексу щодо прибережних захисних смуг : Закон України від 2 груд. 2011 р. „№ 2740-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 18. — Ст. 122.
3. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лют. 2011 р. „№ 3038-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 34. — Ст. 343.
4. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 черв. 1991 р. № 1264-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 41. — Ст. 546.
5. Про затвердження Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського та Чорного морів : Закон України від 23 берез. 2011 р. № 2333-III // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 28. — Ст. 135.

Науковий керівник: к. ю. й., доцент Чумаченко І. Є.